

Dalyko pavadinimas		Kodas	
VOKIEČIŲ KALBOS LEKSIKOLOGIJA			
Dėstytojas (-ai)		Padalinys (-iai)	
Koordinuojantis:	dr. Daumantas Katinas	VU Filologijos fakulteto Vokiečių filologijos katedra	
Kitas (-i):			
Studijų pakopa		Dalyko lygmuo	Dalyko tipas
Pirmoji (BA)		1/1	privalomasis
Igyvendinimo forma		Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė)		2 semestras	vokiečių
Reikalavimai studijuojančiajam			
Išankstiniai reikalavimai: mokėti vokiečių kalbą B1 lygiu		Gretutiniai reikalavimai (jei yra):	
Dalyko apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	125	64	61

Dalyko tikslas: ugdomos kompetencijos		
Pagrindiniai dalyko tikslai:		
<ul style="list-style-type: none"> ugdyti būsimumų kalbos tyrėjų kompetenciją: supažindinti su bendrosios ir vokiečių kalbos leksikologijos teorija, tyrimais ir metodais, mokyti taikyti juos praktikoje, analizuojant ir gretinant vokiečių ir lietuvių kalbų struktūras; ugdyti analitinį ir kritinį mąstymą; ugdyti gebėjimą dirbti grupėje ir savarankiškai, nusietaikimą mokyti ir siekti kokybės; skatinti kūrybingumą pritaikant įgytas žinias. 		
Studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Išklausę dalyką studentai: <ul style="list-style-type: none"> suvoks leksikologijos poziciją kalbotyros sistemoje ir leksikologijos santykį su giminingomis disciplinomis: frazeologija, leksikografija, tekstynų lingvistika, sociolingvistika; įgis bendrosios ir vokiečių kalbos leksikologijos pagrindus; suvoks pagrindinius vokiečių kalbos žodžių darybos, žodžių reikšmės struktūras, žodžių semantinius ryšius, gebės suvokti pokyčius kalbos sistemoje, socialinius, psichologinius vokiečių kalbos vystymosi ir struktūros aspektus; gebės palyginti vokiečių ir lietuvių kalbų žodžių reikšmes, nustatyti jų skirtumus ir panašumus; išmoks dirbti savarankiškai su mokslinė literatūra vokiečių kalba; gebės rinkti, analizuoti teorinę medžiagą, ją apibendrinti ir pritaikyti praktikoje bei pristatyti auditorijai atlikto darbo rezultatus; išmoks dirbti grupėje, konstruktyviai bendrauti ir kūrybiškai atlikti užduotis; gebės kritiškai vertinti savo bei kitų darbus, numatys tolesnes mokymosi perspektyvas. 	Įtraukiamosios paskaitos, pratybos, konsultacijos; klasikiniai informaciniai metodai (pagrindinių sąvokų, struktūrų paaiškinimai, vaizdo, garso įrašų demonstravimas, pavyzdžių iliustravimas, medžiagos aptarimas); aktyvaus mokymo metodai (minčių lietus, darbas poromis, užduotys grupei, diskusija, paprastų pranešimų rengimas ir pristatymas); savarankiškas darbas (tiriamieji metodai, medžiagos rinkimas ir analizė).	Egzaminas raštu pasibaigus semestru; 2 kontroliniai darbai; semestro metu atliktos užduotys (pristatymai, trumpi pranešimai, projektinis darbas, savarankiškos užduotys).

Dalyko planas		Kontaktinės valandos ir studijavimo būdas						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
Nr.	Tema	Paskaitos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Konsultacijos	Praktika	Visas kontaktinis	Savarankiškas	Užduotys
1.	Leksikologijos įvadas: kalbos sistemos ir žodyno tyrimų apžvalga; leksikologijos sąvoka, pagrindiniai leksikologijos terminai; leksikologijos mokslo objektas; leksikologijos tikslai ir uždaviniai; pagrindiniai leksikologijos teorijoje ir praktikoje taikomi metodai; leksikologijos rūšys: specialioji-bendroji, istorinė-gretinamoji leksikologija; leksikologijos atmainos: onomastika, žodžių daryba, leksinė semantika; leksikologijos pozicija kalbotyros sistemoje, leksikologijos ryšys su giminingomis kalbotyros mokslo šakomis: frazeologija, leksikografija, tekstynų lingvistika, sociolingvistika ir pan.; svarbiausi bei žymiausi vokiečių kalbos leksikologijos atstovai	2	2					4	3	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (leksikologijos mokslo apibrėžimų palyginimas, savarankiškas leksikologijos mokslo paaiškinimas, tikslų, uždavinių, objektų formulavimas).
2.	Žodžio samprata leksikologijoje: lingvistinė žodžio samprata, žodžio sąvoka leksikologijoje; žodžio terminas; žodžių, kaip kalbos ženklų, pagrindinės funkcijos; žodžio sandara: žodžio raiškos (formos) ir turinio (reikšmės) lygmenys; žodžio ir kitų kalbos vienetų santykis (fonema, morfema, sintagma); žodžių motyvacija: natūralioji (fonetinė), morfeminė, semantinė, pseudoetimologinė motyvacija; žodžių tyrimų lygmenys: fonetinis-fonologinis, morfologinis, semantinis, sintaksinis, pragmatinis lygmuo.	2	2					4	3	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (savarankiškas paaiškinimas, kas yra žodis, duotos garsų sekos skaidymas į žodžius, žodžių funkcijos duotuose tekstuose).

3.	Žodžių daryba: vokiečių kalbos žodžių darybos ypatumai, svarbiausios vokiečių kalbos žodžių darybos rūšys; etimologiniai žodžių darybos aspektai; morfemos, pagrindinės morfemų rūšys: bazinės ir žodžių darybos morfemos, gramatinės ir leksinės morfemos, laisvosios ir priklausomos morfemos; vokiečių kalbos žodžių darybos rūšys: skoliniai, dūriniai, vediniai, santrumpos, konversija; žodžių darybos analizė, metodai: komponentinė analizė, transformacinis ir aprašomasis metodai.	2	2					4	3	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (vokiečių kalbos žodžių skaidymas į morfemas, morfemų tipų nustatymas, žodžių darybos tipų nustatymas, žodžių darybos analizė, trumpinių aiškinimas, sudurtiniai žodžiai).
4.	Leksinė semantika: leksinės semantikos sąvoka, apibrėžimas; trumpa žodžių reikšmių tyrimų apžvalga Vokietijos kalbotyroje; semantika kaip ženklų mokslas, leksinė semantika kaip kalbos ženklų mokslas; ženklinio akto elementai: referentas, denotatas (signifikatas); reikšmių rūšys: signifikatyvinė, denotatyvinė, konotatyvinė reikšmė; semiotinis trikampis pagal K. Ogdeną ir I. Ričardą; leksinės reikšmės pagrindiniai elementai: semos (bendrosios ir skiriamosios semos), sememos; leksinės reikšmės struktūra ir jos formulės: pagrindinės, šalutinės ir perkeltinės reikšmės, jų kombinacijos; reikšmių tyrimo metodai: semantinių požymių analizė.	2	2					4	3	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (savarankiškas leksinės semantikos apibrėžimas, semantinio trikampio braižymas ir komentavimas, pateiktą arba savarankiškai sugalvotą žodžių reikšmės analizę pagal semantinius požymius, pagrindinių ir šalutinių reikšmių nustatymas, analizė).
5.	Reikšminiai ryšiai tarp žodžių: sinonimai, antonimai, hiperonimai, hiponimai, homonimai, polisemija, konversija; onomasiologija ir semasiologija.	2	2					4	3	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (semantinių ryšių tipų tarp žodžių nustatymas, savarankiška semantinių ryšių tarp žodžių paieška ir komentavimas).
6.	Žodžių šeimos ir leksiniai laukai: pagrindinės sąvokos, terminai; J. Trierio leksinių laukų teorija, jos pranašumai ir trūkumai; panašumai ir skirtumai tarp žodžių šeimų ir leksinių laukų; žodžių šeimų ir leksinių laukų sudarymo principai, struktūra, analizė ir panaudojimas leksikos tyrimams.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (J. Trierio teksto apie leksinius laukus analizė ir interpretacija, diskusija, kritika; savarankiškas leksinių laukų sudarymas; žodžių šeimų sudarymas ir analizė).
7.	Prototipų semantika: pagrindinės prototipų semantikos sąvokos, terminai, teoriniai aspektai, metodai, tyrėjai; standartinė ir išplėstinė prototipų semantikos versijos; prototipų semantikos lygmenys: aukštesnysis, bazinis, žemesnysis; bazinis prototipų semantikos lygmuo; prototipo sąvoka; kategorijos ir kategorizavimo sąvokos; reikšmių tyrimo metodai: prototipų analizė, jos palyginimas su semantinių požymių metodu.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (savarankiškas tyrimas siekiant nustatyti tam tikros kategorijos geriausius atstovus - prototipus).
8.	Pokyčiai vokiečių kalboje: pokyčiai kalbos sistemoje, jų priežastys, pasekmės; veldiniai ir skoliniai vokiečių kalboje; vokiečių kalbos kilmės žodžiai lietuvių kalboje, jų atsiradimo priežastys, vartojimas; neologizmai, archaizmai, reikšmių pokyčiai kalboje, naujų, pasenusių, paktusių žodžių funkcijos.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (naujadarų, pasenusių žodžių tam tikruose tekstuose paieška).
9.	Pirmasis kontrolinis darbas: leksikologijos pradmenys, žodžių daryba, leksinė semantika, pokyčiai kalboje.		2					2	4	1-8 paskaitų temos, užduotys raštu.
10.	Leksikologija ir frazeologija: frazeologijos mokslo apibrėžimas, sąvoka, objektas, tikslai, uždaviniai; frazeologizmų vieta leksikos sistemoje; frazeologizmų reikšmės ir kilmė; pagrindiniai frazeologizmų požymiai – stabilumas, idiomatiškumas, polileksikališkumas; frazeologizmų tipai - referenciniai, struktūriniai, komunikatyviniai; frazeologizmai ir kiti stabilūs žodžių junginiai; frazeologizmai ir patarlės, priežodžiai, vaizdingi posakiai; frazeologizmai šiuolaikinėje vokiečių ir lietuvių kalbinėje aplinkoje.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (frazeologizmai kalbinėje aplinkoje, kasdieniame gyvenime, žiniasklaidoje, reklamoje, frazeologizmų paieška ir analizė pateiktuose ar savarankiškai

										rastuose tekstuose).
11.	Leksikologija ir leksikografija: leksikografijos sąvoka, apibrėžimas, objektas, tikslai, uždaviniai, metodai; leksikografijos teorija ir praktika; leksikologijos ir leksikografijos mokslų panašumai ir skirtumai; žodynų tipai – vienkaltiniai vs. dvikaltiniai, universalūs vs. specialūs, lingvistiniai vs. enciklopediniai, didieji vs. mažieji, spausdinti vs. elektroniniai ir t. t.; žodynų sudarymo principai; žodyno struktūra, pagrindiniai elementai; lemos sąvoka; žodyno straipsnio sąvoka ir sandara; svarbiausi vokiečių, vokiečių-lietuvių ir lietuvių kalbų žodynai.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (žodynų analizė, bandymas klasifikuoti žodynus pagal pateiktas žodynų ištraukas, kopijas, bandymas sudaryti nedidelės apimties leksikologijos terminų žodynelį remiantis paskaitų medžiaga).
12.	Leksikologija ir tekstynų lingvistika: tekstynų lingvistikos apibrėžimas, kilmė, pagrindiniai principai, tikslai, uždaviniai; tekstyno sąvoka; tekstyno sandara; tekstynų tipai; vokiečių kalbos tekstynai, jų analizė; tekstynų lingvistikos tyrimų rezultatų pritaikymas leksikologijos teorijoje ir praktikoje; vokiečių kalbos tekstynų palyginimas su lietuvių kalbos tekstynais.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (pasirinktų ar pateiktų žodžių ir jų vartojimo analizė pasirinktuose tekstynuose).
13.	Antrasis kontrolinis darbas: leksikologijos pozicija kalbotyros sistemoje; leksikologijos ir jai giminingų disciplinų santykis.		2					2	2	10-12 paskaitų temos, užduotys raštu.
14.	Socialiniai kalbos aspektai: socialinių veiksnių poveikis kalbai, kalbos vystymuisi ir struktūrai; leksikos sluoksniai socialiniu aspektu – visuotinė leksika ir specialioji leksika; bendrinė kalba ir tarmės; profesinė leksika: terminai; žargoninė leksika; įvairių amžiaus grupių leksika; vyrų ir moterų leksika; dvikalbystė; kalbų politika.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (pasirinktos socialinės grupės kalbos analizė, jos rezultatų pristatymas paskaitos metu).
15.	Psichologiniai kalbos aspektai: psichologinių veiksnių poveikis kalbai, kalbos vystymuisi ir struktūrai; kalbos išmokimas, vystymasis; vaikų kalba nuo pirmųjų garsų iki pilnų sakinių; kalbos sutrikimai fiziologiniu ir psichiniu, psichologiniu aspektais; kalbos klaidos; psichologiniai aspektai kalbinėje aplinkoje – žiniasklaida, viešasis gyvenimas.	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (pateiktos vaizdo ir garso medžiagos analizė, diskusija, vaikų kalbos vystymosi analizė remiantis vaikų kalbos duomenų bazės medžiaga).
16.	Naujausi vokiečių leksikologijos tyrimai ir problemos: naujausi vokiečių lingvistų tyrimai leksikologijos srityje, vykdomi projektai; žymiausi vokiečių leksikologijos atstovai; Lietuvos germanistų vykdomi leksikologijos projektai (KoGloss).	2	2					4	4	Minčių lietus, diskusija, pateiktos teorinės medžiagos apibendrinimas raštu ir žodžiu. Užduotys raštu ir žodžiu (diskusija apie galimus mokslinius projektus, kritinis pateiktų pasiūlymų vertinimas atsižvelgiant į aptartą medžiagą semestro metu).
17.	Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas		2			2		4	4	Viso semestro temos, užduotys raštu.
Iš viso:		28	34			2		64	6 1	

Vertinimo strategija	Svoris procentais	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas:			
2 kontroliniai darbai	30%	2 ir 4 semestro mėnesiai	10 teisingai atliktų užduočių – 1 balas.
Egzaminas raštu	40%	Sesijos metu	
Bendras pažymys už darbą semestro metu (projektinis darbas, pristatymai, trumpi pranešimai, savarankiškos užduotys)	30%	Semestro metu	Vertinami aspektai: - Turinio išsamumas (3 taškai) - Gebėjimas analizuoti (2 taškai) - Informacijos pateikimo logika (minties rišlumas, struktūra) (2 taškai) - Kalbos taisyklingumas (3 taškai).

Privaloma literatūra					
Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda

1.	Astramskaitė, G.	1997	Arbeitsbuch zur deutschen Lexikologie		Vilnius
2.	Cruse A. et al.	2005	Lexikologie = Lexicology: ein internationales Handbuch zur Natur und Struktur von Wörtern und Wortschätzen		Berlin
3.	Lutzeier, P. R.	1995	Lexikologie. Ein Arbeitsbuch		Tübingen
4.	Römer, Chr., Matzke, B.	2005	Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung		Tübingen
5.	Schippan, Th.	1992	Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache		Tübingen
6.	Wanzeck, Chr.	2010	Lexikologie		Göttingen

Papildoma literatūra

Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio nr. ar tomas	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda
1.	Jakaitienė, E.	2012	Leksikologija		Vilnius
2.	Katinas, D.	2012	Zur Position und Methodik der kontrastiven Lexikologie		Marburg
3.	Schlaefel, M.	2002	Lexikologie und Lexikographie		Berlin
4.			Lexikologische Aufgaben		http://www.lexikologie.de
5.			Linguistikserver der Universität Duisburg-Essen		http://www.linse.uni-due.de
6.			Lernmodule des Linguistikservers der Universität Duisburg-Essen		http://linse.uni-due.de/linkolon

Apraša parengė	Parašas	Patvirtinta	Parašas	Data
dr. Daumantas Katinas		Aprobavo FilF Akademinė komisija. Patvirtino studijų programos komitetas.		2011-07-05